

CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ HZ. (10)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâyebağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Evliyâullahın, büyük sûfilerin hayatları ve mübarek kelimeleri, sözleriyle ilgili çok kıymetli bir kitabı, Sülemî Hazretleri'nin *Tabakâtu's-Sûfiyye'sini* okuyoruz. Söz sırası tasavvuf yolunun en meşhur şahsiyetlerinden Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'ne gelmiş idi. Birkaç haftadır onun hayatını ve sözlerini okumaya devam ediyoruz.

Bunların okunmasına ve izahına geçmeden önce, başta Peygamber Efendimiz'in mübarek ruh-u pâkine hediye olsun diye ve sonra onun âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının, ihvânının, hulefâsının, zürriyet-i tayyibesinin, ezvâcının, etbâının ruhlarına hediye olsun diye; hâssaten Ümmet-i Muhammed'in müridleri, Peygamber Efendimiz'in mânevî varisleri evliyâullah-ı mukarrebîn ve meşayih-i

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

vâsılînimizin cümlesinin ruhları için; Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan, şeyhimiz Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar turuk-u aliyyelerimizden güzerân eylemiş olan pîrân u sâdât u meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhları için; eserin müellifi ve eserde ismi geçen evliyaullahın, râvîlerin, alimlerin ruhları için;

Uzaktan yakından bu ders için buraya gelen siz kıymetli kardeşlerimizin de, ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin, âbâ u ümmehât, ecdâd u ceddâd, akraba u taallûkât, ihvân u ehavât, evlâd u zürriyâtlarının ruhları için;

Biz yaşamakta olan müslümanların da tevîkât-ı samedâniyeye mazhar olmamız için, Rabbimiz bize tevîkini refîk etsin de, ömrümüzü rızasına uygun geçirelim, a'mâl-i sâlihâ, ibâdât u taat, hayrât ü hasenât işleyip, Allah'ın sevdiği kulları zümresine biz de dâhil olalım; huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varalım diye, bir Fâtihâ, on bir İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım! Buyurun:

.....

a. Garibin Bağdat'ta Kalması

162. sayfadayız, 28. paragrafta kalmışız. Diyor ki müellif:

سَمِعْتُ أَحْمَدَ بْنَ نَصْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَتْحِ
الذَّرَّاعِ بِالنَّهْرَوَانَ قَالَ سَمِعْتُ الْجُنَيْدَ يَقُولُ مَقَامُ
الْغَرِيبِ بِبَغْدَادَ بَعْدَ خَمْسَةِ أَيَّامٍ فُضُولٌ

TS. 168/28 (Semi'tü ahmede'bne nasri'bni abdi'llahi'bni'l- fethi'z-zerrâ' bi'n-nehrevân) Ben Nehrevân şehrinde Ahmed ibn-i Nasr ibn-i Abdillahi'bni'l-Feth ez-Zerrâ'dan işittim. (Kâle: Semi'tü cüneyd, yekül) O da Cüneyd-i Bağdâdî'den işitmiş, bana Cüneyd-i Bağdâdî'nin söyle dediğini nakleydi.

Şimdi bu Ahmed ibn-i Nasr ez-Zerrâ kimmiş? Nehrevan'a yerleşmiş bir alim imiş, hadis rivâyet etmiş, *Tarih-i Bağdat'ta hayatı hakkında bazı bilgiler mevcutmuş.*

(Mukâmu'l-garîbi bi-bağdâde ba'de hamseti eyyâm fudülün) buyurmuş. Garib; memleketini terk etmiş de seyahate çıkmış kimse, gurbette olan kimse. "Bir garibin Bağdat'ta beş günden sonra oturmağa devam etmesi (fudülün) fazladır, lüzumsuzdur." buyurmuş. Yâni demek ki; "Eh, o kadar kaldı, işi gücü neyse onu gördü; memleketine dönsün!" demiş oluyor, fazla kalmayı iyi karşılamamış oluyor.

Bu bana Hazret-i Ömer Efendimiz'i hatırlattı. Hazret-i Ömer Efendimiz de, elinde kamçısı gezermiş;

“—Haydi bakalım haccınız bitti, evlerinize dönün!” diye hacıları dönmeğe teşvik edermiş.

Yâni insan Bağdat'ı sevebilir, insan hacca gitmişse Mekke-i Mükerrerme'yi, Medine-i Münevvere'yi sever. Her müslümanın kalbinde bu mübarek beldelerin, bu büyük beldelerin sevgisi vardır, yüksek mevki vardır ama, tabii her şeyin de bir ölçüsü var... Herkes seviyor diye orada fazla kaldığı zaman, ailesi memleketinde onu özleyecek, diğer memleketlerdeki hayat dengeleri belki zarara uğrayacak... Çeşitli sebepler var.

Tabii, Mekke ve Medine için başka bir sebep daha var: Oralarda ibadetlerin sevabı yüksektir ama, günah işlendiği zaman da cezası daha büyüktür. Meselâ, Mekke-i Mükerrerme'de bir insanın, Mescid-i Haram dediğimiz Kabe-i Müşerreffe'nin etrafındaki mescidde, Kâbe'nin etrafında duvarları çevrilmiş olup da yapılmış olan mescidde, bir namaz kılması yüz bin misli sevaptır. Sevaptır ama, o adam Mekke'de otururken Mekke'nin hukukuna riâyet edemezse, lâubali olursa, saygısız olursa, takvâsız olursa, hatalı işler yaparsa, günahlar işlerse, günahı da çok yazılır. Çünkü;

“—Bre insafsız! Bu kadar mübarek yerde de mi nefsine hakim olamadın, hiç olmazsa burada da mı edebini takınamadın be adam, ne kadar fena imişsin!” diye cezası büyük oluyor.

Tabii Bağdat da önemli bir İslâm beldesi, Abbâsîlerin pâyitahtı. Koskoca bir büyük devletin asırlar boyu başşehri olmuş çok muhteşem bir şehir. Hatta bizim Türkçe'ye atasözü girmiş:

“—Ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyâr olmaz.” derler.

Yâni, sevilen insanlara yâr diyoruz. İnsanın annesi kadar sevgili bir başka insan düşünülemez, anne gibi yâr olmaz. Çünkü en vefâlıdır, en fedâkârdır, insanın iyiliğini en çok isteyendir. Anneler icabında hayatını fedâ eder evlatları için... Ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyâr olmaz. Çok güzel bir şehirmiş demek ki. Medeniyetin merkezi, irfânın merkezi, her şey var... Ama, Cüneyd-i Bağdâdî Efendimiz, garibin orada fuzûlî olarak eğlenmesini doğru görmemiş. İşin varsa geldin, işini gör, git!

Bu, alimler için değildir, ilim öğrenecekler için değildir. İlim öğrenmek büyük şehirlerde olur, çok büyük merkezlerde olur. Onun için oralara gitmek, oralarda kalmak, oralarda ilim öğrenmek çok sevaptır. Onun tahdidi yok.

Sebepsiz orada kalmak... “Hah, burası hoşmuş, aman burada eğlence varmış, keyif varmış, zevk varmış...” diye kalmak doğru değil, diye düşündüğünü tahmin ediyorum. Güzelliğine aldanıp, gönül verip, memleketini unutmasını uygun görmüyor gâliba Cüneyd-i Bağdâdî Efendimiz.

Bu bana radyodan kulağıma takıldı da, beni de duygulandırdı doğrusu, hüzünlendirdi. Bir türkü var, diyor ki... Türkü demeyiz biz bunlara, yakma diyoruz, ağıt diyoruz. Yâni insanın içini yakan bir türkü böyle; zevkle, keyiften söylenmiş değil de, üzüntüden söylenmiş, acıdan söylenmiş bir şey:

Yârim, İstanbul'u mesken mi tuttun?

Gördün güzelleri, beni unuttun.

Sılaya dönmeye yemin mi ettin?

Gayri dayanacak özüm kalmadı, Mektuba yazacak sözüm kalmadı.

Böyle bir ağıt, yakma kulağıma geldi. Düşündüm, sahne gözümün önüne geliverdi. İstanbul'a, tabii büyük şehir diye geliyorlar Anadolu'dan; çalışıyorlar, kazanıyorlar, memleketlerine dönüyorlar. Anlaşılan Kayseri'den birisi gelmiş, sonra da dönmemiş. E karısı var, çoluk çocuğu var, bekliyorlar... Mektup yazmış kadıncağız:

“—İstanbul'u mesken mi tuttun? Oradaki güzellikleri, güzelleri gördün, bu tarafı unuttun. Yemin mi ettin buraya gelmemeğe, niye gelmiyorsun? Artık mektuba yazacak başka sözüm kalmadı, dayanacak da halim kalmadı.” filân diye böyle söylemiş.

Yâni, gurbetteki insanın kendisinin bir gurbetin acılarını çekmesi vardır, bir de sıladaki, asıl memleketteki insanların, onu bekleyen insanların özlemi vardır; onları da düşünmek lâzım! İşini görüp dönmesi lâzım! Herkesin

hissiyâtına, arzularına, bilhassa hukukuna riâyet etmek lâzım!.. Hukukuna riâyet etmek bütün insanlar için gereklidir. Hissiyâtına riâyet etmek, kalbini yıkmamak, kırmamak, gönlünü yapmak, neşelendirmek, sevindirecek bir şeyler yapmak da mutasavvıfın işidir. Gönül yapmak, gönlü hoş etmek, birisinin hayır duasını almak, birisine “Allah râzı olsun!” dedirtmek...

Hadis-i şerîf var: “Gönül yıkmak Kâbe’yi yıkmak gibi fenadır. Gönül yapmak da, birisini sevindirmek de Kâbe’yi bina etmek gibi, tamir etmek gibi, yenileştirmek gibi sevaptır.” Onun için mutasavvıflar, sòfîler, tarikat erbâbı, tasavvuf erbâbı, insan sevindirmeye çok dikkat etmişlerdir.

Şimdi şurada namaz kılıyoruz, gözümün önünde: Yaşlı amca yanındaki genci herhalde sevdi. Çünkü, “Aferin, bak camiye gençler dolmuş. Eskiden yaşlılar gelirdi, gençleri hiç göremezdik, bu cami böyle delikanlılarla dolu...” diye hoşuna gitti. Tesbihini ona verdi. Yâni kendi tesbihi, kendisi çekecekti, ona verdi. O da:

“—E beraber çekelim; sen şurasından, ben burasından...” filan demek istedi.

Sonunda amca tesbihi ona verdi. İyi bir şey...

Tasavvufta iyilik yapmak fikri vardır. Kendisi hakkından vazgeçip, ötekisinin gönlünü yapmak, küçük bir şeyle de olsa, yarım elmayla bile olsa gönül almak vardır, fedâkârlık vardır. Buna tasavvufî ahlâk içinde *îsâr derler. İ harfi uzun, se harfi de peltek se; îsâr. Ne demek?*

*Karşısındakini kendisine tercih etmek...
Yememek, yedirmek... Giymemek, giydirmek...
Sabretmek, sevindirmek... Tasavvuf budur.*

Hukuka riâyet etmek adalettir, şeriattir, tamam. Herkese hakkını vereceksin, hak yemeyeceksin, mecburi. Ama îsâr mecburî değil, fazilet mecbûrî değil... Yaparsa, karşı tarafın duasını alırsa, sevap kazanır; Allah da ona mükâfat verir.

“Kim bu dünyada birisinin gönlünü alırsa, Allah da ahirette onun gönlünü hoş eder. Kim bu dünyada bir müslüman kardeşinin hacetini görürse, işini görürse; Allah da ahirette onun hacetini görür, işini görür. Kim bu dünyada, bir kardeşinin sıkıntısının atlatılmasında ona yardımcı olursa; Allah da mahşer yerinde, ahirette onun sıkıntılarının giderilmesine emir buyurur, giderilmesini nasib eder.” diye hadis-i şerifler var.

Onun için, her şeye dikkat etmek lâzım! İnsan Bağdat’a geldi, tamam. Peygamber Efendimiz’in torunlarının türbelerinin altından kubbeleri var. Biz karayoluyla Bağdat’a doğru, Dicle kenarından otomobille giderken hayretler içinde kaldık: İstanbul’da camilerin kubbeleri kurşun kaplıdır; orada muhteşem camilerin, mübarek şahısların yattığı türbelerin kubbeleri kurşun yerine altın kaplı... Böyle sapsarı uzaktan... Tabii hiç de paslanmıyor altın, sararmıyor, solmuyor, soy maden deniliyor, pırl pırl...

Eh tabii oranın güzellikleri var, imkânları var, her türlü gnl hoş eden şeyleri var... Öyle ama, öbür tarafta da kendisine karşı sorumluluğumuz olan kimseler var memlekette, köyümüzde, kendi ikâmet ettiğimiz yerde. Onların da hatırını kollamak lâzım, işini görüp dönmek lâzım, Allah rızası için...

Kocalar, hanımlarının gönlünü yapmağa riâyet edecek. Hanımlar, efendilerinin gönlünü kırmamağa, gönlünü yapmağa dikkat edecek. Evlatlar ana-babalarına hürmet edecek; anneler- babalar evlatlarına şefkat edecek. Böyle olacak. İslâm toplumunun yapısı bu. Herkes herkese iyilik yapmağa çalışacak. Herkes, “nce ben, Rabbenâ, hep bana!” demeyecek; aksine, “Hakkımı bile kardeşime vereyim de, sevap kazanayım!” diyecek diye yorumluyorum bu sözünü Cüneyd-i Bağdâdî Efendimiz’in.

Sebebini yazmıyor. “Beş günden fazla kalması fazladır.” diyor. Gitsin garip, gurbeti terk etsin, kendi memleketine gitsin diyor. Vardır bir tecrübesi... Herhalde bu sebepten söylenmiş olsa gerek.

Ama ilim için gelmişse, buyursun, yıllarca kalsın. Otursun, ğrensın, yetişsin... Büyük alimlerin çoğu muhtelif yerlerden gelip Bağdat’ta yetişmişlerdir. Bağdat ilim merkezi... Garip diyor, talebe-i ilim demiyor. Talebe-i ilim kalır. Talebe-i ilim, ilim öğrenmeye tâlib olan kimse baş tâcıdır. Allah’ın da çok sevdiği kimsedir, bizim de başımızın tâcıdır tabii, o sebepten.

a. Evliyâya Hürmetin Karşılığı

وَسَمِعْتُ أَحْمَدَ يَقُولُ سَمِعْتُ الْجَنِيْدَ يَقُولُ مَنْ
نَظَرَ إِلَى وَليِّ مِنْ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَبِلَهُ وَأَكْرَمَهُ
أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ

TS. 162/29 (Ve semi'tü ahmed, yekülü: Semi'tü'l-cüneyd) Aynı râviden duymuş işte bu yazan şahıs. O da Cüneyd-i Bağdâdî'den duymuş:

(Men nazara ilâ veliyyin min evliyâi'llâhi teâlâ, fekabilehû ve ekremehû, ekremehu'llâhu alâ ruûsü'l-eşhâd.) “Kim Allah-u Teâlâ'ın evliyâsından bir velî kuluna nazar ederse, yâni cemâline bakarsa; (fekabilehû) ona hüsn-ü kabul gösterirse, onu gönülden kabul ederse, sıcak duygularla onu karşılar; (ve ekremehû) ona hürmet ve ikram ederse, (ekremehu'llâhu alâ ruûsü'l-eşhâd) Allah da şahidlerin başları üzerinde, onlara ahirette ikram eder.”

Bu ruûsü'l-eşhâd, tabii biliyorsunuz bu dünya var, bitecek, fani. Ondan sonra ahiret var, ahiretin ilk merhalesi, ilk istasyonu kabirdir. Hani Haydarpaşa'dan sonra ilk istasyon Söğütlüçeşme, şu arkamızda... Ahiretin ilk istasyonu, Haydarpaşa'sı kabirdir. Kabre giriyor insan, birinci merhalesi ahiretin budur.

Ondan sonra çeşit çeşit çeşit çeşit merhalelerden geçecek ahirete göçen insan. Çok önemli olan bir safhası var ahiretin; mahkeme-i kübrâya

çıkacak insanlar. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacak ve Allah-u Teâlâ Hazretleri kulu hakkında hükmederken: “Seni cehenneme atacağım!” veya “Seni cennetime lütfedip sokacağım!” diye hüküm verirken, şahitli olacak o mahkemede her şey...

Kim şahitlik yapacak?.. Önce insanın gözü, kulağı, dili, eli, ayağı, âzâlârı şahitlik edecek aleyhine:

“—Evet, elini o haram mala uzattı yâ Rabbi, aldı. Ben şahidim, aldı.” diye, kendi âzâsı şahitlik edecek.

Veyahut da diyelim ki, müsbet tarafından:

“—Evet yâ Rabbi, geceleyin kalktı, şıpır şıpır gözyaşı döktü, sana tevbe etti, ağladı yâ Rabbi!” diye, göz şahitlik edecek.

Parmaklar diyecek ki:

“—Evet yâ Rabbi, aldı eline tesbihi, şıkır şıkır şıkır ‘Allah Allah Allah...’ dedi, ‘Estağfiru’llâh’ dedi, ‘Aman yâ Rabbi!’ dedi, ‘Affet!’ dedi, mağfiret istedi...”

Şahit işte... İlk şahit, insanın âzâları...

Sonra?.. Melekler... Her insanın yaptıkları, mânevî bir kayıtle kayda geçiyor.

Kur'an-ı Kerim'de ayetler var bu hususta:

كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

(الإنفطار: ۱۱-۱۲)

(Kirâmen kâtibîn. Ya'lemûne mâ tef'alûn)
[Üzerinizde değerli yazıcılar vardır. Onlar yapmakta olduklarınızı bilir.] (İnfitâr, 84/11-12)

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(الجاثية: ٢٩)

(İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'melûn)
[Çünkü biz yaptıklarınızı kaydediyorduk.]
(Câsiye, 45/29)

Bunlar hep bunun delilleri. Yazılıyor... Sizin Söğütlüçeşme Camii'ne geliştiniz yazılıyor, bu sözleri dinleyişiniz yazılıyor. Namazınız yazılıyor, zahmetiniz yazılıyor, mükâfâtı yazılıyor... Melekler yazıyor. Melekler sevapları, günahları, amelleri yazıyor. Onlar şahit... Vücutta daha başka bir sürü melekler var, çevremizde melekler var, onlar şahit...

Mekânlar, yerler şahit... Söğütlüçeşme Câmiî, şu halılar, şu balkonlar şahitlik yapacak.

Bir ağacın altında oturmuş, namaz kılmışsa, ağaç diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, benim altımda seccadesini yaydı, namaz kıldı.” Toprak diyecek ki:

“—Evet, benim üstüme seccadesini yaydı, namaz kıldı.”

İşte şahitler... Meleklerden, mahlûkâttan, eşyalardan, âzâlardan, hasımlardan, hısımlardan, dostlardan, düşmanlardan, şahitli, isbatlı, itiraz mecal olmayan bir mahkeme olacak.

Şahitlerin en başına da, Allah Rasûlüllah SAS Efendimiz'i getirecek. En büyük şahit de o...

“—Ey Rasûlüm ben sana emirlerimi öğretmedim mi, vahyetmedim mi?”

“—Ettin yâ Rabbi!..”

“—Sen bu kullara bu emirleri nakletmedin mi, bildirmedin mi?”

“—Bildirdim yâ Rabbi!..”

“—Tamam. Ey kullar! Peygamberim size vazifeleri, emirleri, yasakları bildirmişti; niye tutmadınız? Bak bildirdi, şahit bu.”

Peygamber Efendimiz şahit. En büyük şâhit kim?.. Allah...

وَكْفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

(النساء: ۷۹)

(*Ve kefâ bi'llâhi şehîdâ*) [*Şahit olarak Allah yeter.*] (Nisâ, 4/79) *En büyük şahit Allah. O her şeyi görüyor, biliyor.*

أَكْبَرُ شَهَادَةً

(الأنعام: ۱۹)

(*Ekberü şehâdeh*) “*Şahitlikçe en büyük olan Allah-u Teâlâ Hazretleri.*” (En'am, 6/19)

Onun için, Peygamber Efendimiz veda hutbesinde insanlara konuşmasını yaptı yaptı, söyledi söyledi:

“—Şâhit ol yâ Rabbi!.. Şâhit ol yâ Rabbi! Bak tebliğ ediyorum, şâhit ol yâ Rabbi!” dedi.

İşte (alâ ruûsü'l-eşhâd) demek bu. Şâhitlerin başı üzerinde, şahitler ortadayken, Allah-u Teâlâ Hazretleri o mahkeme-i kübrâda, ahirette evliyasından bir evliyasına nazar edene, kabul edene, hürmet edene, ikram edene ikram edecek. Neden?.. Allah'ın sevgilisine hürmet etti de ondan.

Muhterem kardeşlerim! Allah'ı sevmek, bizim tabiatımızın icabıdır; mecburuz. Sevmemek mümkün mü? Yaratmış, nimetleri vermiş, kâinâtı donatmış, kâinâtın bütün varlıklarını bizim istifademize tahsis etmiş, seveceğiz tabii. Sevmek mecburi. Mecburi ve ısdırârî. Yâni zaruri olarak böyle olacak, elbette sevecek.

Allah'ın sevdiklerini de seveceğiz, Allah için de seveceğiz. Allah'ın sevdiği kim? Rasûlüllah... Rasûlüllah'ı da hem şahsının mükemmelliği için seveceğiz, hem de Allah sevdi diye seveceğiz.

Allah'ın kitabı... Allah'ın kelâmı olduğu için seveceğiz. Allah'ın emri olduğu için seveceğiz. Allah'ın yasağı olduğu için seveceğiz. Yasak ama, olsun; Allahım, Rabbim yasak etmiş, ne güzel... Seveceğiz her şeyi. Her şeyini seveceğiz, tabii bu arada evliyâsını sevmek çok güzel.!

“—Pekiyi bir insan Allah'ın evliyasını sevmezse ne olur?..

Yâni, Allah'ın hakikaten evliyâ bir kulu, ötekiler de bununla uğraşıyorlar. Üzüyorlar adamcağızı... Adam melek, meleklerden üstün evliyası, öteki insanlara da saldırıyorlar, kötülüyorlar, üzüyorlar filan... Ne olur o zaman?..

Allah-u Teâlâ Hazretleri hadis-i kudsiyle bize bildirtiyor ki:¹

مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي

(حم.ع.طن.كر.ق.والحكيم عن عائشة)

(Men âzâ lî veliyyen) “Kim benim bir velîmi, sevgili kulumu, dost kulumu ezâlandırırsa; (fekad istehalle muhârabetî) benimle harbi helâl hale getirmiş olur, benimle harb etmeyi başlatmış olur. Benim onunla harb etmemi meşru ve gerekli hale getirmiş olur.”

Kim Allah'ın bir evliyasını ezâlandırırsa, Allah o edepsizce harp ilan eder. Allah onu kendisine düşman yerine koyar. Harpte bir taraf öbür tarafa saldırdığı gibi, o Allah'ın gazabına uğrayacak, Allah ona gazabıyla muamele edecek demektir yâni.

¹ Buhârî, Sahîh, c.V, s.2384, no:6137; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.II, s.58, no:347; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.X, s.219, no:20769; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, c.I, s.4; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XXVI, s.96; Zehebî, Tezkiretü'l-Huffâz, c.IV, s.1463, no:1158; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.IX, s.139, no:9352; Kudâî, Müsnedü'ş-Şihâb, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, el-Evliyâ, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXVII, s.277, no:7490; Hz. Aişe RA'dan.

Ebû Ya'lâ, Müsned, c.XII, s.520, no:7087; Hz. Meymûne RA'dan. Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, c.XII, s.145, no:12719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.III, s.168, no:4445; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.513, no:3498; Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.403, no:1157; Münâvî, el-Ehâdîsü'l-Kudsiyye, c.I, s.62, no:137; Süyûtî, Câmiu'l-Ehâdîs, c.XV, s.72, no:15003.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, Allah'ın kullarına iyi gözle bakmalı, kalp kırmamağa çalışmalı, mübarek kullarına da izzet ve ikram etmeliyiz. Bazen mübarek kulları bilinmiyor. Yâni mübarek olduğunu bilsek, elini öperiz, ayağını öperiz vs. filan... Büyüklerimiz bu işin kolayını bize söylemişler:

“—Her geceni Kadir bil, her gördüğünü Hızır bil!” demişler, bitmiş.

Her gece Kadir gecesini gibi ibadet edersen; her gördüğün insana da, “Acaba bu Hızır AS da, tebdil-i kıyafet etmiş, karşıma eski püskü kıyafetle mi çıkmış?” diye hürmet edersen, herkesi seversin olur biter. Niçin sevdin?.. Allah için.

“—Yaradılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü...” Allah'ın kulunu Allah için sev!..

“—E kusuru var...”

Kusurlarını, severek düzeltmeğe çalışırsın. İnsanın kendi oğlunun kusuru olmuyor mu? Kendi çocuğunun kusuru olmuyor mu?.. Bebek altına çiş yapmıyor mu? Bebek bardağı devirip, masadaki şeyleri kırmıyor mu? Kırıyor. Ne oluyor?.. Evlâdım diye idare ediyorsun filan...

Yâni, severek kusur düzeltilebilir. Sabretmek lâzım, hüsn-ü zan da etmek lâzım. Kötü kula da...

“—Gerçekten kötü olduğunu ispatladım hocam, bu kötü kul!..” Tamam, kötü kulu da kötülükten kurtarmağa çalışmak lâzım!

“—Kardeşim, sen yanlış yapıyorsun, bu gidişin doğru bir gidiş değil! Bundan hem dünyada, hem ahirette zarar görürsün.” diye onu sevmek lâzım, kötülükten kurtarmağa çalışmak lâzım!

Zâtını seveceksin, kötü insan olmaktan iyi insan olmağa döndürmeğe çalışacaksın.

c. Kadere Rıza

قَالَ وَقَالَ الْجُنَيْدُ الرَّضَا ثَانِي دَرَجَاتِ الْمَعْرِفَةِ
فَمَنْ رَضِيَ صَحَّتْ مَعْرِفَتُهُ بِاللَّهِ بِدَوَامٍ
رِضَاهُ عَنْهُ

TS. 162/30 (Kàle, ve kàle'l-cüneydü) Aynı râvîler demiş ki, Cüneyd-i Bağdâdî şöyle buyurmuş:

(Er-rıdâ sâni derecâti'l-ma'rifeh, femem radiye sahat ma'rifetühû bi'llâh, bi-devâmi rıdâhu anhu) “Rıdâ, yâni hoşnut olmak, memnun olmak, râzı olmak, gönlünün hoş olması, (sâni derecâti'l-ma'rifeh) ârif kul olma derecelerinin ikincisidir.”

Kulların dereceleri vardır; âbidler vardır, zâhidler vardır, ârifler vardır, aşıklar vardır. Çeşit çeşittir. Müslümanlara sen şöyle bir bak, tart, çeşit çeşittir müslümanlar. Âriflik ne demek?.. Ma'rifetullaha sahip olmuş, uyanık müslüman demek. Allah'ı bilen müslüman demek.

Ma'rifetullah çok yüksek bir meziyettir. Allah'ı bilmek, tanımak, ârif olmak çok yüksek bir makamdır. İnsan ârif oldu mu, çok güzel bir insan olur. İşte buna ma'rifetullah diyoruz, ma'rifet diyoruz kısaca... Tabii ma'rifet başka mânâlara da gelir ama... Meselâ, hüner mânâsına gelir.

“—Senin ne marifetin var? Onun beş parmağında beş marifet var?” filan deriz, o hüner mânâsına, o ayrı. Bazı yerde de burada olduğu gibi ma'rifet kısaca söylenmiş oluyor. Uzununu ne?.. Ma'rifetullah, Allah'ı bilme. Allah'ı bilen, tanıyan, Allah'la tanışık ve bilişik olan kimse. Allah'la aşinâ, dost, ahbab olan kimse demek yâni. Ma'rifet bu...

Şimdi bu ma'rifet mertebesinin ikinci derecesi, Allah'ın kazasına, kaderine, hükmüne hoşnut olmak, râzı olmak. Rızâ makamı demek, bu demek... Yâni bir kul, Allah'ın kaderine râzı olacak, başına gelen şeylerden dolayı mukadderâtı yazan Allah'a kızmayacak.

İnsanın başına neler geliyor?.. Saymakla bitmeyecek kadar hadiseler geliyor hayatında. Her şey geliyor başına.

“—Oooh hocam, bir anlatsam hayatımı, destan olur, kocaman ciltler olur. Feleğin çemberinden geçtim, ne günler gördüm...”

Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz.

*Biz neşâtın da, gamın da rûzigârın görmüşüz.
Çok da mağrur olma kim, meyhâne-i ikbâlde,
Biz hezârân mest ü mahmûrun humârın görmüşüz.*

dediği gibi şairin, birçok şeyi görür insanlar, görmüştür tamam.

Başından birçok hadise geçer de, bu hadiseler ikiye ayrılır: Bazısı tatlı olaylardır, bazısı acı olaylardır. Bazısı üzücüdür, acıdır. İnsan –Allah saklasın– kaza olur, bir yeri acır, ağrır, sızlar, hasta olur, hastaneye düşer, ameliyat olur vs... Karadeniz’de gemileri batar, haksız iftiraya uğrar, hapse atılır, çıkar. Masumluğu sonra geç anlaşılır, yıllar sonra adlî hata olduğu anlaşılır filan... Çeşit çeşit acı-tatlı olaylar var.

Peki, tatlı olaylarda Allah’a şükredeceğiz:

“–Yâ Rabbi çok şükür, bu akşam bize kaymaklı kadayıf gönderdin, baklava gönderdin, kızartma, döner kebab yedik, tatlı yedik, çok şükür, çok şükür...”

Tabii herkes, böyle güzel şeyler olunca çok şükür demesini biliyor. Ama, her halde çok şükür diyebiliyor musun?

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

(El-hamdü li’llâhi alâ külli hâl) “Her halde Allah’a hamd ü senâlar olsun...” diyebiliyor musun? Hasta olduğun zaman da, üzücü olayla karşılaştığın zaman da, Allah’a olan bağlılığın, kulluğun, edebin aynen devam ediyor mu?..

Edecek normal olarak ama, bazısının sigortası atar. Bazısı başına acı olay geldi mi, maalesef edepsizlik yapar, edepsizce konuşur, isyan eder, raydan çıkar, yoldan çıkar, küstahça konuşur, dil uzatır. Aman yâ Rabbi, söylemeğe korkarsınız, dinlemeğe korkarsınız, açar ağzını,

yumar gözünü. Neden?.. Başına bir üzücü olay gelmiş, sabırsız, dayanamıyor, Allah'ın kaderine tahammülü yok. Olmadı. Bu adamda iş yok... Bu adam değersiz...

Değerli adam kimdir?.. Allah'ın mukadderât olarak alnına yazdığı alın yazılarında, hayatın cilvesi olarak karşısına gelen şeylerde; zenginlik, fakirlik, hastalık, sağlık, iyilik, hoşluk, üzüntü, sevinç vs. vs... Hepsinde Allah'a olan sevgisi, saygısı, bağlılığı, kulluğu aynen devam ediyorsa, razıysa; işte bu, ma'rifetullah makamının derecelerinin ikincisidir.

Ma'rifetullah makamının birincisi nedir, ilk derecesi nedir, onu söylemiyor.

(Femen radiye sahhat ma'rifetühû bi'llâh) "Kim mukadderâta râzı olur, hayatında başına gelen olaylardan dolayı sarsılmaz, müslümanlığı sapasağlam durur, tebessümü eksilmez, hak yolda dümdüz devam ederse; (sahhat ma'rifetühû bi'llah) Allah'a olan ârifliği, Allah bilgisi, demek ki sahih demektir. (Bi-devâmi rıdâhu anhu) Allah'tan hoşnutluğu, razılığının devamıyla, ma'rifetullahı sahih olmuş olur."

Bilmem anlatabildim mi?.. Hastanız vardır hastanede, işiniz vardır, borcunuz, alacağınız vardır. Komşunuz vardır edeplidir, edepsizdir... Gazi Mahallesi'nde oturuyor idiyeniz meselâ; iki gün önce, üç gün önce arabanızı birisi devirdiyse, yaktıysa gösteride, camlarınız filan kırıldıysa... Tabii meselâ bunlar tatsız olaylar değil mi?..

Tatlısında, tatsızında mü'min insan, sağlam insan, ârif insan hep Allah'a olan bağlılığını değiştirmez, aynı kalır. O zaman bu rızası devam ediyorsa, ârifliği de sahih demektir.

Bozuluyorsa ârif değil, sağlam müslüman değil, iyi bir mutasavvıf değil, evliya değil, Allah'ın iyi kulu değil demek oluyor.

Bunu bir misalle anlatayım. Çok anlattığım bir misaldir, çok sevdiğim bir misaldir: Eski devrin bu meseleleri bilen, uyanık dervişlerinden birisi, —çok eski devirlerde— bir şehirden bir şehire gidince, kapıda bunu yakalamışlar, ellerini bağlamışlar:

“—Sen casussun! İçeride fitne fesat yapmak için, öbür taraftan bize geldin, değil mi?.. Senin kafanı keseceğiz.” demişler.

Almışlar, kafasını kesmeğe götürcekler. Taşa koyacaklar kafasını, baltayı kaldıracaklar, balta aşağıya indi mi, gövde bir tarafta, kelle bir tarafta... Süleymânîye Camii'nin önüne gittiniz mi bilmiyorum, orada böyle dört köşe bir mermerden taş var. Fetvâsı alındıktan sonra, orada icrâ olunmuş had cezaları. Suud'da da, Mekke'de minibüsle bir yerden geçiyorduk, “Bu cezalar burada verilir!” diye gösterdiler yerini.

Adamı kesecekler... Kendinizi şöyle bir tefekküre salıverin. Elleri bağlanmış, öldürülmeğe götürülen insan neler hisseder, nasıl üzülür, nasıl korkar onu düşünün...

Şimdi bunu kesmeğe götürürlerken, bu düşünmüş, kendi kendine sormuş:

“—Ey nefsim, sen şimdiye kadar Allah'a râzı olmak lâzım, hoşnut olmak lâzım, rızâ makamında olmak lâzım diyordun. Söyle bakalım şimdi bir haksız yolda öldürülmeğe götürülüyorsun, gene râzı mısın Allah'tan?” diye, kendi kendine bunu sormuş.

İçerisine de bakmış, kendini dinlemiş; bakalım ne gibi duygular kaynayıp gelecek?..

İçeriden de kötü bir duygu gelmemiş: “—E ne yapalım bir gün ölmeyecek miyiz? Demek ki, benim ömrüm bu kadarmış. Demek ki, burada yanlışlıkla kafamı kesecekler, öleceğim demek ki... *Innâ lillâh, ve innâ ileyhi râciûn,* ne yapalım?.. Demek ki, benim ömrüm bu kadarmış.” demiş.

Hiç itiraz yok içinde. Yâni iyi yetişmiş, alim bir adam, ârif bir adam. Öldürülmeğe götürülürken bile içinde duygular kaynamıyor, teslim ve râzı...

Tam idam edileceği yere getirildiği zaman, bağırılmışlar, demişler ki:

“—Yanlışlık var, bu adam casus değil, tanıyoruz onu, salıverin!” salıvermişler.

Ölümden dönmüş. Kafası kesilecekken dönmüş ama, o adamın sözü çok hoşuma gidiyor. Diyor ki:

“—Allah’a yemin ederim ki, ölümden halâsıma değil, o andaki ihlâsıma seviniyorum hâlâ...”

Ya isyan etseydi, ya içinden ters duygular coşsaydı, ağzına küfür gelseydi, abuk sabuk konuşmaya başlasaydı?

Yanlış olacaktı, imtihanı kaybetmiş olacaktı. “Vallahi ölümden kurtulduğuma değil, o andaki duygularımın doğru olduğuna seviniyorum.” diyor. “Ölümden halâsıma değil, o andaki ihlâsıma seviniyorum.” diyor.

İşte rızâ bu... Allah’ın kaderine, mukadderâtına râzı olmak. Bunu medh ediyor Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri. İşte bunları düşünmüş evliyâullah... Eski sòfîler, eski mutasavvıflar, eski tarikat erbâbı böyle şeyleri düşünerek hareket etmişler.

d. Peygamberlerin Sözüleri

سَمِعْتُ جَعْفَرَ الْخُلْدِيَّ يَقُولُ رَأَيْتُ الْجَنِيْدَ فِي
الْمَنَامِ فَقُلْتُ لَهُ أَلَيْسَ كَلَامِ الْأَنْبِيَاءِ إِشَارَاتٍ عَنِ
مُشَاهَدَاتٍ فَتَبَسَّمَ وَقَالَ كَلَامُ الْأَنْبِيَاءِ نَبَأٌ عَنِ
حُضُورِ وَكَلَامُ الصِّدِّيقِينَ إِشَارَاتٌ عَنِ مُشَاهَدَاتٍ

TS. 162/31 (Semi'tü ca'fereni'l-huldiyye, yekül: Raeytü'l- cüneyde fi'l-menâm, fekul-tü lehû) Câfer-i Huldî isimli bir râvî var, daha öteelerde ismi geçmişti, bilgi vermiştik. Oradan işitmiş müellif. Diyor ki Câfer-i Huldî: (Raey-tü'l-cüneyde fi'l-menâm) “Uykuda Cüneyd-i Bağdâdî'yi gördüm.” Vefatından sonra Cüneyd-i Bağdâdî'yi rüyasında görmüş.

(Fekultü lehû: E leyse kelâmü'l-enbiyâi işârâtin an müşâhedât) “Ona dedim ki: ‘Peygamberlerin söyledikleri sözler, müşahedelerinin, gözleriyle gördüklerinin işaretleri değil midir?’ dedim. ‘Hani Allah gözlerinden perdeleri kaldırıyor enbiyâullahın... Yâni peygamberlerden gözlerinden perdeleri kaldırıyor, gerçekleri görüyor, onların söyledikleri müşahedelerinin işaretleri, gördüklerini söylüyorlar değil mi?’ dedim.” diyor.

(Fetebesseme) “Cüneyd-i Bağdâdî rüyada bana güldü.” diyor. (Ve kâle) “Dedi ki:

(Kelâmü'l-enbiyâi nebeün an hudür, ve kelâmü's-sıddîkîne işârâtün an müşâhedât) ‘Hayır!’” Öyle değil demek istemiş yâni. “Peygamberlerin sözleri, huzurda olmaktan verilen haberlerdir. Allah’la beraberdir, huzurdadır, on-

ların haberidir enbiyâullahın söylediği sözler. Ancak sıddîklerin, ileri derecedeki evliyânın sözleri müşâhedelerinin işaretleridir, gözlemlerinin işaretleridir.”

Yâni demek istiyor ki: “Peygamberler tamamen Allah’ın huzurundadır, onlar o huzurdan haber verirler. Sıddîklar ise, müşâhedelerinin işaretleri olarak sözler söylerler. Yâni, peygamberler daha yüksektir.” demek istiyor. “Onların hali daha ötede bir haldir, daha canlı bir haldir.” demek istiyor.

e. Allah’tan Başkasına Bağlanmanın Kötülüğü

سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ يَقُولُ سَمِعْتُ جَعْفَرَ يَقُولُ
كَتَبَ الْجَنَيْدُ إِلَى بَعْضِ إِخْوَانِهِ يَقُولُ مَنْ أَسَارَ
إِلَى اللَّهِ وَسَكَنَ إِلَيْهِ غَيْرِهِ ابْتَلَاهُ اللَّهُ تَعَالَى وَحَجَبَ
ذِكْرَهُ عَنْ قَلْبِهِ وَأَجْرَاهُ عَلَى لِسَانِهِ فَإِنْ انْتَبَهَ
وَانْقَطَعَ مِمَّنْ سَكَنَ إِلَيْهِ كَشَفَ اللَّهُ مَا بِهِ مِنْ
الْمِحَنِ وَالْبَلْوَى وَإِنْ دَامَ عَلَى سُكُونِهِ نَزَعَ اللَّهُ
تَعَالَى مِنْ قُلُوبِ الْخَلْقِ الرَّحْمَةَ عَلَيْهِ وَأُلْبَسَ
لِبَاسُ الطَّمَعِ فَتَزْدَادُ مُطَالَبَتُهُ مِنْهُمْ مَعَ فَقْدَانِ
الرَّحْمَةِ مِنْ قُلُوبِهِمْ فَتَصِيرُ حَيَاتُهُ عَجْزًا وَ مَوْتُهُ
كَمَدًا وَ مَعَادُهُ أَسْفًا وَ نَحْنُ نَعُودُ بِاللَّهِ مِنَ السُّكُونِ
إِلَى غَيْرِ اللَّهِ

TS. 162/32 (Semi'tü ebe'l-hasen, yekülü: Semi'tü ca'feren, yekülü: Ketebe'l-cüneydü ilâ ba'di ihvânihî, yekül) Ebü'l-Hasen'den ben işittim, o da Câfer-i Huldî'den –Câfer diyor, herhalde Câfer-i Huldî– işittiğini söyledi. Câfer-i Huldî de dedi ki: “Cüneyd, ihvânından birisine şöyle yazdı...” İhvan, arkadaş demek biliyorsunuz, kardeş demek. Şöyle yazdı:

(Men eşâre ila'llâhi, ve sekene ilâ gayrihî, ibtelâhu'llâhu teâlâ, ve hacebe zikrehû an kalbihî, ve ecrâhu alâ lisânihî. Fein intebehe ve'nkataa mimmen sekene ileyhi, keşefa'llâhu mâ bihî mine'l- miheni ve'l-belvâ; ve in dâme alâ sükûnihî, nezea'llahu teâlâ min kulûbi'l-halki'r-rahmete aleyhi, ve ülbise libâsü't-tamai; fetezdâdü mutâlebetühû minhüm, mea fukdâni'r-rahmeti min kulûbihim; fetasîrü hayâtühû aczen, ve mevtühû kemedan, ve meâdühû esefâ. Ve nahnü neüzü bi'llâhi mine's-sükûni ilâ gayri'llâh.)

Uzunca bir paragraf. Sonuna kadar okudum, şimdi cümle cümle söyleyeyim. Şöyle yazmış Cüneyd-i Bağdâdî mektubunda kardeşlerinden birisine...

Vardır yazmasının bir sebebi, bir şey duymuştur veya bir şeye muttali olmuştur kalbinden, ona nasihat olsun diye mektup yazmıştır. İmâm-ı Rabbânî'nin *Mektûbât'ı* yok mu? Evliyâullahın böyle mektûbâtı yok mu? Yazıyorlar. Okuyoruz, neler yazıyorlar? O mektup gönderdikleri şahısla ilgili bir bilgi, onun bir konuda bir sorusuna cevap olsun, bir müşkilini halletsin, bir kusurunu düzeltsin diye yazılmış oluyor. Bir kardeşine, ihvânına şöyle yazmış:

(Men eşâre ila'llâh, ve sekene ilâ gayrihî) “Kim

Allah'a işaret eder de, Allah'tan gayrısıyla sâkin olursa; yâni hem Allah'a tergib ediyor, teşvik ediyor, Allah'tan bahsediyor, 'Allah'ı sevin, Allah'a kul olun!' vs. diye başkalarını, halkı teşvik ediyor; hem de kendisi masivallah, Allah'tan gayrı bir şeyle memnun ve mutmain olarak vakit geçiriyor. Özü sözüne uygun değil... Halkı Allah'a teşvik ediyor, kendisi masivallahla takılmış, onunla meşgul...

Bu tabii kötü bir şey... Neden? Güzeller güzeli Allah'tır, sevilecek Allah'tır, bağlanılacak sadece Allah'tır. Sözü doğru, öyle diyor ama, kendisi bağlanamamış. Demek ki bir kusuru var, yanlış iş yapıyor.

O zaman ne yapar Allah? (İbtelâhu'llâhu teâlâ) "Allah onu o zaman, belâlara maruz bırakır." Neden belâyâ maruz bırakır? Uyansın diye, kendisine dönsün diye, Allah'a iyi kulluk yapmağa başlasın diye, gafletini bıraksın diye, yanlışlığını düzeltsin diye.

(Ve hacebe zikrehû an kalbihî) "Onun gönlünden zikrini perdeler, araya perde koyar, esirger." Yâni, o masivallahla takılan kimsenin gönlü zikrullahı sevmez, Allah'ı hatırlamaz, gönlü perdeli olur. Kalbini perdeler. (Ve ecrâhu alâ lisânihî) "Ve onu dili üzere devam ettirir. Yâni sözü var, kalbi ölü... Sözünde bir şeyler var, kalbinde perde var... O halde bırakır Allah ceza olarak.

Bu bir belâdır. Yâni Allah'ın zikrinden kalbinin perdelenmesi, Allah'ın zikrini sevememesi, yapamaması, Allah'ı zikretmemesi, Allah'ın zikri gönlünde canlı olmaması bir belâdır demek istiyor. Bununla Allah onu mübtelâ kılar. Yâni Allah'ın sevgisi, zikri kalbinde tesir olarak

azalıyor. Eyvah! Mum sönmeğe başladı. Lamba pır pır yapmağa başladı. Fena bir şey yâni.

(Fein intebehe) “Uyanırsa bu işaretten... “Vay benim kalbim ne oluyor perdelendi, halim nice oluyor?” filan diye bu ibtilâdan, bu imtihanından, başına gelen bu durumdan uyanırsa; (keşefa’llâhu mâ bihî mine’l-miheni ve’l-belvâ) Allah mânevî mihnetleri, imtihanları, belâları alır. Uyandı çünkü. Uyandığı için ondan o belâları çeker, alır.

(Ve in dâme alâ sükûnihî) Sükûtihî yazmış burada, sanıyorum sükûnihî olacak; başka kitabı olan varsa düzeltsin. “Allah’tan gayriye bağlılık ve meyil yine aynen devam ederse, uyanmazsa yâni bu ikaza rağmen; bu ışığın titremesine, sönmeğe üzere olma işareti vermesine, kırmızı ışık yanmasına rağmen hâlâ eski haline devam ederse; (nezea’llâhu teâlâ min kulûbi’l-halki’r-rahmete aleyhi) Allah öteki insanların kalbinden ona acımayı çeker, alır. Etrafındaki arkadaşları, dostları, hemşerileri ve sâirelerinin ona olan sevgisi, muhabbeti, acımasını, merhametini çeker alır.”

(Ve ülbise libâsü’t-tama’) “Ve bu adama tama’ duygusu elbise gibi giydirilir. Tamahkâr bir insan olur bu sefer.” Daha fena bir durum... (Fetezdâdü mutâlebetühû minhüm) “Hem halk onu sevmiyor, hem de onun tamahı arttı. Onun halktan bir şeyler beklemesi; cebim dolsun, oradan bana bir şeyler gelsin diye isteği artar; (mea fukdâni’r-rahmeti min kulûbihim) halbuki halkın gönlünde ona karşı bir sevgi yok artık, Allah boşalttı, o sevgiyi aldı.” O zaman ne olur?.. Halk da sevmiyor yâni.

(Fetasîrû hayâtühû aczen) “Hayatı acizlik olur, (ve mevtühû kemededen) ölümü bir çırpınış olur.” Kemed, çamaşırcının elbiseyi çırpması demek, şiddetli üzölmek demek filan... “Hayatı acizlik olur, ölümü bir çırpınış olur, bir renk atması olur; (ve meâdühû esefen) ahireti de, varıp gittiği ahireti de, teessüf edilecek bir durum olur.”

(Ve nahnü neûzü bi’llâhi mine’s-sükûni ilâ gayri’llâh) “Onun için, biz Allah’tan gayriye meyletmekten, Allah’tan gayriye bağlanmaktan Allah’a sığınırız. Aman Allah! Allah’tan gayri bir şeyi sevip, ona bağlanmaktan Allah’a sığınırız.” diyor Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri Efendimiz.

Bizim halimiz ne olacak muhterem kardeşlerim? Şimdi Cüneyd-i Bağdâdî’nin geçen hafta hayatını okuduk: Evinde bir testisi varmış, başka bir şeyi yokmuş. Bizim halimiz ne olacak? Bizim kalbimizdeki duygularımız, sevgilerimiz, hırslarımız, isteklerimiz, 20. Yüzyıl’daki şu emellerimiz, arzularımız, ihtiraslarımız, hedeflerimiz, gayelerimiz... Bunlar ne ya?.. Bir sürü hevâ, heves... Ne bunlar?..

Sen asıl Allah’a kulluk etmeğe bak! Asıl, Allah’ın rızasını, sevgisini kazanmağa çalış! Asıl, Allah’a bel bağla, Allah’a gönöl bağla, Allah’a kul olmağa çalış! Ötekilerin hepsi gelip geçici şeyler. Mevkî, makam, para, pul, ev, bark vs... Bizim halimiz ne olacak?.. Allah bizlere rahmeylesin... Allah bizi gaflet uykusundan uyandırsın... Yanlış işler yaptırmasın... Çok zayıfız.

Bak Peygamber SAS Efendimiz’in bize öğrettiği bir dua var muhterem kardeşlerim, şöyle...

Ne diyeceğimizi nasıl öğretiyor Peygamber Efendimiz:²

اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ فِي رِضَاكَ ضَعْفِي وَخُذْ إِلَيَّ
الْخَيْرَ بِنَاصِيَتِي وَاجْعَلِ الْإِسْلَامَ مُنْتَهَى رِضَائِي

(طب. عن ابن عمرو؛ ع.ك. عن بريدة)

(Allâhümme innî daîfün) “Yâ Rabbi ben zayıf bir kulum.” İtiraf ediyoruz yâni. (İnnî daîfün) “Ben zayıfım yâ Rabbi! (Fekavvi fî rıdâke da’fî) Senin rızan yolunda şu benim zayıflığımı gider, beni kuvvetli eyle... Zayıf olmaktan kurtar, zayıfım yâ Rabbi!”

(Ve huz ile’l-hayri bi-nâsiyetî) “Şu benim saçımdan şöyle beni tut...” Nâsiye, alındaki saç demek, alna düşen saç demek. Keçiye filan bazen öyle çekerler. Bazen boynuzundan, bazen kulağından, bazen de o alnına dökülen saçlardan çekerler.

² Hâkim, Müstedrek, c.I, s.708, no:1931; Taberânî, Mu’cemü’l-Evsat, c.VI, s.346, no:6585; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.X, s.268, no:29965; Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, c.I, s.465, no:1891; Tahâvî, Müşkilü’l-Âsâr, c.I, s.187, no:158; Heysemî, Mecmaü’z-Zevâid, c.X, s.292, no:17424; Büreyde el-Eslemî RA’dan.

İbn-i Sa’d, Tabâkat, c.III, s.275; Hz. Ömer RA’dan.

Heysemî, Mecmaü’z-Zevâid, c.X, s.285, no:17399; İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.I, s.77, no:172; Abdullah İbn-i Amr RA’dan.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimâşk, c.XLIII, s.340, no:5149; Berâ İbn-i Âzib RA’dan. Abdürrezzak, Musannef, c.X, s.444, no:19651; Hakem İbn-i Uteybe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.194, no:3712; Câmîü’l-Ehâdîs, c.V, s.482, no:4532.

(Ve huz ile'l-hayri bi-nâsiyetî) “Yâ Rabbi, benim alnımın perçeminden beni hayra çek! Yâni istesem de, istemesem de bana hayır işlet, beni hayır tarafına çek! Ben zayıfım, beni kuvvetlendir, beni hayra çek!.. (Ve'c'ali'l-islâme müntehâ rıdâî) İslâm'ı bana sevdire, hoşnutluğum, râzılığım İslâm'dan olsun. İslâm'ın her hükmünü seveyim, ona gönül vereyim, onu isteyeyim. İslâm'ı sevdire bana, hayatımın gayesi olsun.” diye dua etmeyi tavsiye ediyorum.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, biz zayıf kullarına rahmeylesin... Böyle Allah'tan gayriye bağlanan insanlara verilen cezaları okumuş olduk. Gönlü mühürleniyor, kararıyor, perdeleniyor, Allah'ın zikrini sevmez oluyor, ibadeti sevmez oluyor; halkın ona sevgisi kalmıyor, onun halka ihtiyacı, halka tamahı artıyor. Derken hayatı berbat oluyor, ölümü berbat oluyor, ahireti perişan oluyor.

Allah bizi, imtihanı kaybedenlerden etmesin... Allah bizi hakkı görüp, hakkı sevip hakkı işleyenlerden eylesin... Doğru gayeler tutunanlardan eylesin... Kötülerden, yanlışlardan çeksin, sıyırsın bizi. Lüzumsuz, boş, fânî lezzetlerle bizi oyalamasın... Ahirette bize fayda verecek hayırlı işleri yapmayı nasib eylesin...

Çok korkup çok sığınmak lâzım Allah'a... Kendi kendimizi de çok tenkit etmemiz lâzım! Kendimiz, kendimizi kontrol edip tenkit etmeliyiz, düzeltmek için...

f. Keramet Önemli Değil

قَالَ وَقَالَ الْجُنَيْدُ قَدْ مَشَى رِجَالُ بِالْيَقِينِ عَلَى
الْمَاءِ وَمَنْ مَاتَ عَلَى الْعَطَشِ أَفْضَلُ مِنْهُمْ
يَقِينًا

TS. 163/33 (Kàle, ve kàle'l-cüneyd) Aynı râvî dedi ki, Cüneyd-i Bağdâdî bir de şöyle söylemiş: (Kad meşâ ricâlün bi'l-yakîni ale'l-mâi, ve men mâte ale'l-ataş efdalü minhüm yakînâ.)

(Kad meşâ ricâlün) “Birtakım eski insanlar (bi'l-yakîni) kuvvetli imanıyla, şeksiz şüphesiz yakîn derecesindeki sağlam imanı dolayısıyla (meşâ ale'l-mâi) su üstünde yürüdüler.” Yâni insan sağlam imanlı olunca, Allah keramet nasib ediyor, su üstünde yürüdüler. Tamam, eski insanlardan bazıları kuvvetli iman sayesinde su üstünde yürüdüler. “Ama susuzluktan ölmek, kuvvetli iman bakımından ondan daha üstündür.” diyor Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri.

Ataş demek, ayın-tı-şın ile, susuzluk demek. (Ve men mâte ale'l-ataş) Yâni su yok da dudakları kurumuş, susuzluktan ölüyor. “Susuzluktan ölen kimse (efdal) daha üstündür, (minhüm) onlardan (yakînen) iman bakımından daha üstündür.”

Şimdi tabii, Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri ne demek istedi bu sözüyle?.. Bazı insanlar suda yürüdüğü halde keramet üzere, kerametle suda yürüdüğü halde, pek onları şey yapmadı,

ötekiler daha üstündür dedi. Sanıyorum, Allahu a'lem bi-murâdihî, yâni Cüneyd-i Bağdâdî'nin neyi kastettiğini Allah bilir ama, ben tahmin ediyorum ki muhterem kardeşlerim: Kerametler haktır, evliyaullahın kerameti haktır. Fakat keramet bazı insanları güvendirir, kibirlendirir, kendini beğendirir. Bak ben keramet sahibiyim diye.

Bir de insanlar onun kerametini görünce, ona rağbet ederler, iltifat ederler, teveccüh ederler, el üstünde tutarlar, baş üstünde tutarlar filan... Bunlar tehlikelidir. Şöhret âfettir. Başkalarının iltifatı öldürücü zehir gibidir. Mühim olan Allah'ın sevmesidir. İnsanlar ister sevsin, ister sevmesin... Hâsıl keramet tehlikeli bir iştir. Hazmedebilecek bir terbiye lâzım. Hazmedebilecek bir terbiyesi yoksa insanın, kerametın arkasından gelen dalgalara tahammül edecek bir sağlam terbiyesi yoksa, keramet başına iş aşabilir.

Onun için, hiç öyle bir şeyler başına gelmeden şöyle normal bir insan gibi yaşayıp da aç kalıp, susuz kalıp, işte normal bir şekilde ölüp de ahirete gitmek, daha garantilidir demek istiyor gibi.

Evet, kerametleri eski evliyaullah büyülerimiz pek uygun görmemişler. Hele kerametın halka satılmasını hiç uygun görmemişler:

“—Ben keramet sahibiyim bak, şimdi halıyı havaya atayım, üstünde namaz kılayım da görün! Havada şöyle bir tur atayım da görün!” filan...

E ne oluyorsun sen?.. Ne olacak yâni, sirk mi burası, panayır yeri mi?.. Ne olacak havada gezeceksin de?.. Bunlar seni sevecekler, alkışlayacaklar da ne olacak?.. Allah sevmezse ne olacak yâni. Keramet satmak daha fena... Hani kerametfuruşluk diyoruz, keramet satmak.

Bir de hiç kerameti olmadığı halde, keramet varmış gibi bir sahtekârlık var, o daha da fena... Adam bomboş, hiç bir şeyi yok ama, keramet ehliymiş gibi tavırlar, edalar, rol yapıyor. Hiç öyle bir şey yok. O daha fena tabii.

Bunların hepsi tehlikelidir. İnsan susuz öldü mü hiç olmazsa suya hasret ölmüştür, Allah acır, “Bu gariban, zavallıcık su bile içmeden öldü.” filan diye. Belki onun mertebesi daha yüksek olur. Ötekisi kerametleri gördü, kerametlere mazhar oldu, sulara yürüdü, başkaları duydu. E bunda şöhret var, nefsin hazzı var, hoşlanması var bu işten...

Onun için uygun görmemişler, sakınmışlar, kerametlerini saklamışlar. Hatta daha ötesini söyleyeyim; kendilerini kötü gösterecek, aslında kötü değil ama mahsustan kötü gösterecek bazı tavırlar takınmışlar ki, halk kendisini bir şey sanmasın diye. Ona da ne deniliyor? *Melâmet deniliyor. Yâni halkın nazarında teveccühleri kalmasın diye öyle bir şeyler yapıyor ki, halk da diyor ki:*

“—Aman yâ, beş para etmez bu adam...” O da memnun oluyor:

“—Tamam, halkı atlattık. El-hamdü lillâh şöhret filan bahis konusu değil, halk bizi sevmiyor, yakayı, paçayı kurtardık.” diyor.

Böyle yapanları da var. Keramet sahibi ama, kerametini saklıyor. Bir de iyi insan ama, kendisini kötü gösteriyor. Neden?.. Halktan korkuyor, halkın teveccühünden korkuyor. Kerametle gelen arkadaki işlerden, başına bir şey gelmesinden korkuyor. Bilmem anlatabildim mi bu meseleleri...

g. Allah'ı Bilen Kimse

قَالَ وَقَالَ الْجُنَيْدُ مَنْ عَرَفَ اللَّهَ لَا يَسْرُ إِلَّا بِهِ

TS. 163/34 (Kàle, ve kàle'l-cüneyd) Aynı râvî dedi ki, Cüneyd-i Bağdâdî şöyle buyurmuş: (Men arafa'llahe, lâ yüserrü illâ bihî)

Bak bu çok kısa bir söz, ama bu çok önemli bir söz. Bir hattat arkadaşım bana, kısa kısa sözler yazın demişti, yazıp göndersin diye rica etmiş, bunu gönderelim:

(Men arafa'llah, lâ yüserrü illâ bihî) Çok büyük bir söz. Çok muhteşem bir söz. Ne diyor: "Kim ârif olur, Allah'ı bilirse, ma'rifetullahı yakalarsa, ma'rifettullaha sahip olursa; Allah'ı bilen, tanıyan, Allah'la dost olan bir kimse haline gelirse, ma'rifetullaha ermişse; (lâ yüserrü illâ bihî) o ancak Allah'la memnun olur, hoşnut olur. Başka bir şeyle gönlü hoş olmaz."

Tanıdı çünkü. En güzeli gördü, ötekiler sönük kalır artık, sıfır kalır, karanlık kalır. Allah'ı bilen, Allah'tan gayriyle gönlü hoş olmaz, sevinç duymaz, sürûr duymaz. Çok yüksek bir söz...

İşte onun için, bir testiyle ömür geçiriyor mübarekler. Tanıdı ya Allah'ı, o Allah'ı tanımanın zevki, safâsı, lezzeti, sürûru, başka bir sürûr bırakmıyor gönüllerinde, siliniyor hepsi; mal, mülk, saray, para, altın, gümüş...

“—Sizin taptığınız ayağımın altında.” demiş ya büyüklerden birisi.

Kızmışlar sözüne. “Sizin taptığınız benim ayağımın altında.” demiş. Kazmışlar orayı, bir küp altın çıkmış. Altına tapıyor millet. Dinar ve dirheme tapıyor, altın ve gümüşe tapıyor. Ama Allah'ı bilen, tanıyan, Allah'tan gayriden sevinç duymaz. Ancak onunla sevinç duyar, onunla mesrûr olur. Çok muhteşem bir söz...

h. Muhabbet Nedir?

سَمِعْتُ أَبَا عَلِيٍّ مُحَمَّدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ الْبَزَّازَ يَقُولُ
سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو الزُّجَاجِيَّ يَقُولُ سَأَلْتُ الْجُنَيْدَ
عَنِ الْمَحَبَّةِ فَقَالَ تُرِيدُ الْإِشَارَةَ قُلْتُ لَا قَالَ تُرِيدُ
الدَّعْوَى قُلْتُ لَا قَالَ فَأَيْشُ تُرِيدُ قُلْتُ عَيْنَ الْمَحَبَّةِ
فَقَالَ أَنْ تُحِبَّ مَا يُحِبُّ اللَّهُ تَعَالَى فِي عِبَادِهِ
وَتُكْرَهُ مَا يُكْرَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي عِبَادِهِ

TS. 163/35 (Semi'tü ebâ aliyyin, muhammede'bni ibrâhîme'l- bezzâze, yekül: Semi'tü ebâ amrini'z-züccâciyye, yekül: Seeltü'l- cüneyde ani'l-muhabbeti, fekâl)

“Ebû Ali Muhammed ibn-i İbrâhim el-Bezzâz’dan ben işittim.” diyor müellif. Bezzâz, bezci demek. Meslek sahibi adam... Alim, meslek sahibi. Acaba meslek sahibi olması mı daha önde geliyor, alimliği mi? Alim adam aslında. Bezzâzlığı başkasına muhtaç olmadan geçinmek için, kimseye muhtaç olmamak için, bir lokma para kazanayım diye. Yoksa esas mesleği alimlik, esas duygusu o... Mesleği, öteki bez satmak vs. neden yapıyorlar? Helâl lokma kazanayım, kimseye yük olmayayım diye.

O ne demiş? Ebû Amr ez-Zücâcî’den işittim demiş o da bu aşağıdaki rivayeti. O da Zücâcî, yâni cam eşya, tabak vs. satan demek yâni. O da meslek. Onun da hayatı mesleği gayesi değil. Geçimini sağlamak için çalışıyor. Oradan para kazanacak, hayır ve hasenat yapacak. Meslekleri bunlar onun için edinirler. Kimseye muhtaç olmamak için, helâl lokma yemek için tutunurlar.

(Seeltü’l-cüneyde ani’l-muhabbeti) “Cüneyd-i Bağdâdî’ye muhabbeti sordum.” Muhabbet ne demek?.. Sevmek demek. E neyini soruyorlar, sevmenin nesini soruyorlar? Allah’ı sevmek burada da... Hani ma’rifet deyince, Allah’ı bilmek ya; muhabbet deyince de, muhabbetullah kastediliyor burada, Allah’ı sevmek.

(Fekâle) Cüneyd-i Bağdâdî bu soruyu sorana demiş ki:

(Türîdü’l-işâreh) “Sen şöyle bir nükte, işaret mi istiyorsun? Bu muhabbetle ilgili bir cümle

mi söyleyeyim, bir tarif mi söyleyeyim?” (Kultü lâ) “Hayır!”

(Kâle: Türîdü’-d-da’vâ) “Koca koca laflar, boş boş laflar mı söylememi istiyorsun, tarifler?..” (Kultü: Lâ) “Hayır! O da değil.”

(Kâle: Feeîş türîdü) “O zaman ne istiyorsun sen yâ?” (Kultü: Ayne’l-muhabbeh) “Ben muhabbetin ta kendisi neyse, muhabbetin aynının ta kendisini, onu istiyorum. Yâni lafını değil, sözünü değil, işaretini değil, muhabbet nedir, ta kendisini istiyorum.”

(Fekâle) O zaman şöyle dedi Cüneyd-i Bağdâdî: (En tühîbbe mâ yuhibbu’llâhu teâlâ fî ibâdihî, ve tekrahû mâ yekrahu’llâhu teâlâ fî ibâdihî) “Allah’ın kulları içinde sevdiklerini sevmen, Allah’ın kulları içinde sevmediklerini sevmemendir. Muhabbet budur. İşin aslı, ta kendisi budur.” dedi.

Niye böyle tarif etti Allah’ı sevmeyi?.. Allah’ı sevmenin sonucu olan şeyleri tarif etti, kendisini tarif etmedi dikkat ederseniz. Allah’ı sevmek, Allah’ı sevmektir. Yâ Rabbi sen beni yaratmışsın, seni seviyorum. Yâ Rabbi sen bana bu rızkı verdin, seni seviyorum. Allah’ın zâtını sevmektir.

Ama bu nasıl görünür? Tezahürünü söyledi. Böyle olan, Allah’ı seven bir insan kulları içinde Allah’ın sevdiği kulları sever, onlara itibar eder; sevmediklerini sevmez.

Muhterem kardeşlerim! Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin en sevdiği davranışlardan birisi, Allah için sevmek, Allah için buğz etmektir. Allah için sevmeyi Allah çok sever. Yâni bir müslümanı sen Allah için seviyorsun. Buna *el-hubbu fi’llâh derler. Allah için sevmek.*

Allah için sevmeyi çok sever, Allah için buğz etmeyi de çok sever. Sevmek de var, buğz etmek de var... Allah için sevecekleri seveceksin; Allah için sevilmecekleri de sevmeyeceksin. Sevmemek tarafı da var. Tamamen böyle pelte gibi gevşemek değil. Bir taraftan kaya gibi olcasın; judo, karate, kara kuşak bilmem ne vs. filan... mücahid. Ama bir taraftan da Allah'ın sevdiğini seveceksin. Hani:

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

(الفتح: ٢٩)

(Eşiddâu ale'l-küffâri ruhamâu beynehüm)
[Kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler.] (Fetih, 48/29) dediği gibi.

i. Allah'ı Seven Kimsenin Üzüntüsü

Nihayet sonuncu satıra geldik:

سَمِعْتُ مَنْصُورَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا
عَمْرٍو الْأَنْمَاطِيَّ يَقُولُ قَالَ رَجُلٌ لِلْجُنَيْدِ عَلَى
مَاذَا يَتَأَسَّفُ الْمُحِبُّ مِنْ أَوْقَاتِهِ قَالَ عَلَى زَمَانِ
بَسْطٍ أَوْرَثَ قَبْضًا أَوْ زَمَانِ أَنْسٍ أَوْرَثَ وَحْشَةً ثُمَّ
أَنْشَأَ يَقُولُ قَدْ كَانَ لِي مَشْرَبٌ يَصْفُو بِرُؤْيَتِكُمْ
فَكَدَّرْتُهُ يَدُ الْأَيَّامِ حِينَ صَفَا

TS. 163/36 (Semi'tü mansûre'bne abdi'llâhi, yekûl) Mansûr ibn-i Abdullah'tan işittim ben diyor müellif. (Semi'tü ebâ amrini'l- enmâtiyye, yekûl) O da Ebû Amr-i Enmâtî'den işitmiş. (Yekûl) diyor ki: (Kâle racülün li'l-cüneydi) Adamın birisi Cüneyd-i Bağdâdî'ye dedi ki:

(Alâ mâzâ yeteessefü'l-muhibbü min evkâtihi)
“Allah’ı seven, muhib, aşık kul, vakitlerinden, zamanından neye teessüf eder, zamanı içinde neye teessüf eder? Hangi zamanına üzülür aşık?” diye sordu Cüneyd’e.

(Kâle: Alâ zamâni bastin evrese kabdan, ev zamâni ünsin evrese vahşeten.) O da dedi ki: “Bir, Allah’ın kendisine verdiği haller dolayısıyla, ferahlık halinin arkasından tutulma hali, kabz haline üzülür. Veyahut da ünsiyet, el-ünsü bi’llâh dediğimiz ünsiyet, Allah’la üns halinden sonra ortaya çıkan, vahşet haline, yâni yalnızlık duygusu haline üzülür. Yâni Allah’la ünsiyet halindeyken, kopup da böyle mahrum olma haline üzülür. Allah’ın ikramlarıyla şöyle bir hoş haldeyken, tutulma, daralma haline üzülür.” diyor.

Çünkü birinciler ikramdır, bast hali ikramdır, üns hali ikramdır, safâdır, güzeldir. Onun arkasından o gelince çok üzülürler ona. Yâni hani benzetmek gibi olmasın; attan inip hani bir şeye binmek dedikleri gibi, düşme olduğu için ulûvv-i himmetten, üzülürler.

Bir de şiir var, onu söylemiş. (*Sümme enşee yekûl*) Sonra şöyle söylemeğe başladı:

قَدْ كَانَ لِي مَشْرَبٌ يَصْفُو بِرُؤْيَتِكُمْ

فَكَدَّرَتْهُ يَدُ الْأَيَّامِ حِينَ صَفَا

*Kad kâne lî meşrebün yesfû bi-rü'yetiküm,
Fekedderethü yedü'l-eyyâmi hîne safâ.*

Beytin mânâsı şu: “Âh, seni görmekle, sizi görmekle, şöyle benim bir hoş zamanım vardı, dupduruydu her şey... Billur gibi pırıl pırıldı su içtiğim yer. Ama günlerin eli o dupduru, pırıl pırıl, billur gibi olan o şeyi karıştırdı, tozlandırdı, bulandırdı.” mânâsına bir şiir.

Yâni, böyle gittim bir su kaynağının başına, pırıl pırıl, dibi görünüyor, buz gibi su, içeceksin, çok güzel!.. Ama birisi geldi, bir tas daldırdı, karıştırdı, toz toprak, çamur kalktı...

Hay Allah! Şimdi çamurlu su durulacak diye bekleyeceksin, içemiyorsun filan... Bu mânâdan bu şiiri söylüyor.

Yâni eskiden tabii böyle çeşmeler, musluklar, İSKİ'ler ve sâireler yoktu, ilaçlamalar, süzmeler vs. dinlendirmeler yoktu. İşte köylerde filan belki hatırlarsınız, dağın kenarından su çıkmış, işte o bir haznede toplanıyor. Oradan da bir-iki yerden akıyor. Bazen bir dut yaprağını koyarlar, üstüne bir sopa şey yaparlar, buradan akar. Bazen işte buna benzer odun parçası yalak olur filan... Eh, etrafı çamurdur. Pek oraları kurcalamağa gelmez. Kurcalarsan çamur bir

kalktı mı artık onu içemezsiniz.

“İşte benim şöyle sizi görmekten, duru su içecek gibi bir su içme yerim varken, zamanın eli o dupduru olan şeyi karmakarış karıştırdı ve tozlandırdı, çamurlandırdı.” diyor, onu anlatıyor. Yâni ârif, muhib, aşık neye üzülürmüş?.. O güzel halden sonra, o mahrumiyete üzülürmüş.

Cüneyd-i Bağdâdî ile ilgili sözler burada sona erdi. Önümüzdeki hafta sağ sâlim olursak, inşâallah evliyâdan daha başka bir mübarek zâtın hayatına ve sözlerine geçeceğiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu sevgili kullarının himmetlerine, teveccühlerine, şefaatlerine bizleri, sizleri nail eylesin... Sevdiği, râzı olduğu kul olmayı cümlemize, cümlenize nasîb ü müyesser eylesin...

Fâtihâ-i Şerîfe mea'l-besmele!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20. 07. 1996 - İstanbul

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü